

Jancsik Pál

Negyven fecske

Negyven fecske ül a dróton,
negyven füstös ficseri,
ki a tájat figyeli:
— Jön az ősz, jön, itt van már,
fújnak hűvös szelei —
mindegyik ezt fecsegi.

Mind a negyven partifecske,
mintha negyven kicsi kecske
volna, s mind a zöld mezőn
ugrándozna, melegedne —
bukfencezve, repesőn
veti magát a szelekbe,
negyvenfelé szétcikázva
éles hangon kiabálja:
— Jön az ősz, jön, itt van már,
fecskeszárnyon száll a nyár.

Az őz

Az őz megáll a fák között,
a fülét forgatja, figyel.
Léptek neszére hirtelen
nagyot ugrik, úgy tűnik el.

Gergő meglepve néz körül.
Elillant, többé sose látja.
Tán megégette lábait
a kis szamócák gyöngé lángra?

Mi volt?

Egy moccanás, egy villanás...
Valami átsuhant a fákon.
Hogy itt volt, nem mutatja más,
csak enyhe lengőzés az ágon.

Ott távolabb a földre szállt,
pici nyomát a hóba róttá.
Kétségtelen, hogy erre járt,
de ki tudja, hol van azóta...

Nem volt hát puszta látomás,
se képzelődés, hókuszpókus.
Hogy mi volt, nem lehet vitás:
egy lompos farkú, fürge mókus.

Abonyi Mária: Fecskék

Jánky Béla

A Napsugár rikkancsa

Mesélte apa, hogy
amikor ő gyerek volt,
az újságokat, képeslapokat
utcai kikiáltók, rikkancsok
árusították.

Végigszaladtak reggel
a legforgalmasabb utcákon,
s a lapot lobogtatva kiáltották:
„Szenzációs hírekkel
megjelent a Friss Újság!”

Azt mondtam erre:
nagy kedvem volna rikkancs lenni.

Kiállnék nagyszünetben
a sulis udvarára,
s tele torokkal
kiáltanám:
MEGJELENT A NAPSUGÁR!
MEGJELENT A NAPSUGÁR!

Kivárnám az alkalmas
pillanatot, mikor valóban
kibújik a Nap egy-egy sugara
a felhők mögül.

Mert nem mindegyik srácnak
meséli otthon a papája,
hogy régen az újságokat,
képeslapokat
utcai kikiáltók, rikkancsok
árusították.

Pajtásaim nem tudnák,
hogy én tényleg a Napsugár
rikkancsa vagyok,
s ha éppen borús idő volna,
kiáltásommal szégyenben maradnék:
azt hinnék, elment
a szépeszem.

Több legyen egy csapásra

Néniket és bácsikat
látok az ablakokban.
Könyökölnek a muskátlik mögött,
s órákon át bámulják
a surranó
autókat.

Mentem az utcán nagytatával,
s megkérdeztem: – Miért ülnek
ezek a nénik és bácsik
olyan sokat az ablakban?
— Azért fiam, mert unatkoznak;
unatkoznak, mert nincsen unokájuk
— mondta.

Ez nekem szeget ütött a fejembe,
mert nagytata mellett én unoka vagyok,
és unoka Árpí is a szomszédból
és Robi és Cingár is,
mert nekik is van nagytatájuk.
S annyi matchboxuk van otthon a polcon,
amennyi számot még nem is tanultunk
az iskolában.

Mi lenne — gondoltam —, ha
összebeszélnénk és elmennénk
ezekhez a nénikhez és bácsikhoz
unokának?

— Csookolom — köszönnénk illedelmesen.

Tetszik tudni, mi itt mind
olyanok vagyunk, amikből
a néniéknek nincsen.
És autóink is vannak.
Tessék csak idenézni. Ez itt egy Ford,
ez egy Mercedesz, ez egy Olcit,
ez pedig a legújabb Honda.
Most pedig félretoljuk szépen
a székeket, az asztalt,
s felgöngyöljük a szőnyeget. A bácsi
beül törökösen az egyik,
a néni a másik sarokba,
és kezdjük az autókat gurítani.
Így ni.
De tessék jól vigyázni,
be ne kanyarodjanak a szekrény alá,
vagy a drótok közé
a tévé asztalkája
mögött.

Klasszul eljátszogatnánk,
és — amint mondani szokás —
két legyet ütnénk egy csapásra.

Az egyik légy azért nem
zümmögne többet, mert becsalnók a
bácsiékat az ablakból.
S mert a játék után bőven volna, mit
helyre rakniok a szobában,
s aznap már nem futná az idejükből
unatkozni.

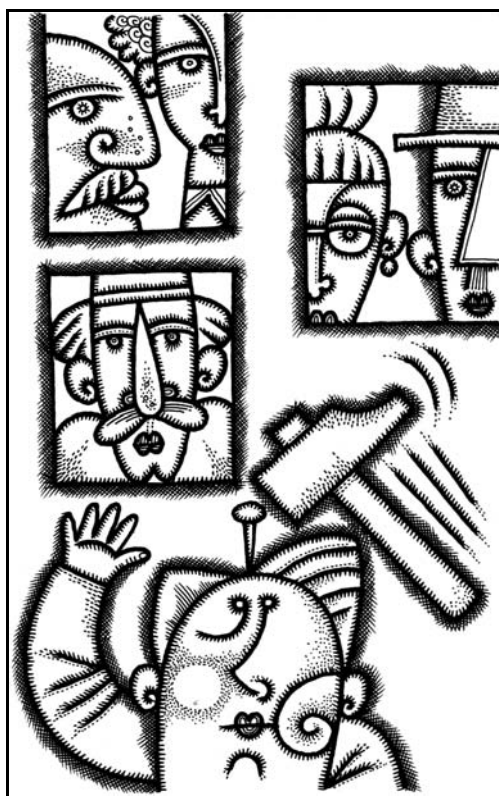
A másik azzal adná ki a lelkét,
hogy közben nagytatáék otthon
nyugodtan hallgathatnák
a többi zümmögését.

Kikönyökölhethetnének ők is
az ablakba, a muskátlik mögé,
nézhetnék az utcán az autókat.

És elmondhatnák ott egymásnak
szépen, öregesen azt, amire
miattunk máskor nincsen idejük,
elmondhatnák, hogy
üresnek érzik így a házat,
üresnek —
nélkülünk.

ifj. Feszt László illusztrációja

Beke Sándor

Papírhajó az óceánon

Kisfiú voltam, s a Hargitán
— hittel-reménnyel telten —
papírhajót készítettem.
Magamhoz vettem poggyászomat,
gyermekkorom törékeny álmait,
majd én is beleültem
a fehér bárkába
s a kis patakon vízre szálltam.
Most, annyi év után
a Hargitán,
eszembe jutott:
hova lett a kis papírhajó?
A csillagokat kérdeztem:
a Tejútról Csaba királyfi
csillagai intettek nemet.
Öreg fenyőfákhoz esengtem —
de ők haragosan zúgtak-recsegték.
A patakhoz fordultam ekkor,
ahonnan elindultam kisfiúként,
és kérdésemre a vízből
felvillanó pisztrángok
a nagy vizek felé mutattak.
Most már elővettem a térképet.
Itt láttam rá
kis gályám helyzetére a nagyvilágban:
iszonyú nagy hullámok között
a szülőföld felé vergődik
az Atlanti-óceán közepén
egy ismeretlen fehér papírhajó.

P. Buzogány Árpád

Fecskék nélkül

Fecskék nélkül másabb a reggel,
csend van és üresek a drótok,
borongós a kedvünk, a délelőtti
nap melege ilyenkor jól fog,

estefelé már szél babrálgat
hullt leveleket az utak szélén,
s észrevettem a fakult foltokat
rózsaszírmok sötétvörös vérén.

Szeptember hozott völgyekbe ködöket,
szitáló esőt, mert szavára szél támad.
Hozhatna jóval több gyümölcsillatot
s iskolaudvarra kacagást, vidámat.

Kecset kacsáiról

Tavasszal messzire indultam,
Kecsetbe kacsáért vitt utam.
Bárhol is kerestem, azt mondták:
kacsáik nem költnek kiskacsát.

Honnan lesz kis kacska Kecsetben —
töprengtem kosárral kezemben.
Utánalestem én nem egynek:
kacsákat kotlóval költetnek!

Mégsincs egy kacsájuk eladó,
arany szín tollakat hullató.
Kecsetben hiába lennének,
úsztatót sehol se lennének!

A csengős bárány és a napocska

Sűrű csengőszóval halad
a nyáj reggelente,
álmos képű, borzas kutyák
ballagnak mellette.

Arasznyira nőtt a friss fű
s mint fa hegyén varjak,
minden fűszál hegyén ott az
áprilisi harmat.

Csengős bárány nagyot ugrik,
vékony hangon béget.
A mező terített asztal,
sehol nem ér véget.

Kerek, sárga a napocska,
melegen süt végre.
Forrás mellett, árnyékban már
az egész nyáj délre.

Csupán az a csengős bárány
nem tud helyben ülni,
látni akar ezt is, azt is,
kíváncsiság űzi.

Falu felől fecske röppen,
azt figyeli éppen
s még most is utána bámul,
pedig elszállt régen.

Szaporázza is a lépést.
Egyik nyárfá ágán
sápítózni kezd egy szajkó
és ő megáll gyáván.

Iszik egyet, körbebámul
s úgy áll mozdulatlan,
aztán elbégeti magát,
magasra felpattan,

szaladni kezd, ahogy bírja,
egyre csenget s béget,
és ez a nagy lárma csupán
a nyájnál ér véget.

Mitől ijedt meg szegény, hogy
alig áll a lábán?
Ott fénylik a gömbölyű nap
három tócsa hátán!

Abonyi Mária: Kacsák

Ráduly János

„Csippeszkedjünk fel mi is a Göncölszekérre”

(I.)

Sorok a kisgyermekbeszédről

A gyermeknyelvnek, főleg a diákzsargonnak a különlegességére — amelynek „köre nemigen terjed túl az iskolások csoportján” — régóta felfigyelt a szakutató és az olvasói érdeklődés. Egyrészt nyelvészek, pszichológusok tanulmányozták behatóbban, másrészt — mert humor, szellemesség is jellemzi — vicclapjaink hasznosították. Általában *Gyermekszáj* címen szokták közölni az idevágó anyagokat.

A közlemények folklórjellegük miatt is értékesek. Voigt Vilmos: gyermekfolklór (szócikk) című írásában így fogalmaz: „A gyermek által gyakorolt folklór jelenségek körében megkülönböztetjük a gyermekdalokat, a gyermekjátékokat és gyermekmeséket, tágabb értelemben a gyermeknyelv és a tanulás számos részletét” (In: Magyar Néprajzi Lexikon. Második kötet. F — Ka. Bp. 1979. 348).

Külön csoportot alkot a kisgyermek által használt „nyelvváltozat”, a kisgyermekbeszéd. Ennek sajátosabb je-

je-gyei vannak. „Minden gyermek költő” — írta Kosztolányi Dezső *Gyermek és költő* című írásában (In: Nyelv és lélek. Bp. 1971). Valóban, aki a nyelvrementésnek, az eredeti beszédhelyzeteknek a gyönyörű példáikra kíváncsi, ereszkedjen le a négy-öt-hat évesek „költői” világába. Válgon maga is — bármilyen kicsi időre — „engedjétek hozzám jönni a szavakat” korúvá. Nem bánja meg.

Magam — már több folklórkötettel a hátam mögött — 1992 elején figyeltem föl behatóbban kis unokám, Szilveszter Janka (született 1988. október 18-án) sajátos beszédkomponáló készségére. Kezdtém leírni, gyűjteni érdekes szavait, mondatait, de rögzítettem a nyelvi jelenség „megteremtődésének” körülményeit is. Rendszerint sikerült megragadnom azokat az alaphelyzeteket, amikor „érdekeset” mondott. Számos ilyen alaphelyzet adódott. Janka sokszor napokig, hetekig nálunk, tehát a nagyszüleinél tartózkodott. Én, a me-